

**Західноукраїнська організація
«Центр правничих ініціатив»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ
ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ
НАУКИ У ХХІ СТОЛІТТІ»**

15-16 жовтня 2021 р.

**Львів
2021**

Костира О. В., Іванова А. В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА СУДНАХ МОРСЬКОГО ФЛОТУ	106
Поляруш-Сафроненко С.О., Кононюк П. О. КОМПЕТЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЕКОЛОГІЧНИХ БІЖЕНЦІВ	110
Шаповалов В. О. ШЛЯХИ МИРНОГО ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ ...	113

НАПРЯМ 9. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

Зубарева К. В. ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ ЯК ПРЕВЕНТИВНИЙ ЗАХІД ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ.....	118
Кутспов М. Ю. ГРОМАДСЬКИЙ ВПЛИВ ЯК ОДИН З НАЙВАЖЛИВІШИХ ЗАСОБІВ ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ.....	122
Пилипенко Д. О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В СИСТЕМІ ПРИНЦИПІВ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА..	125

НАПРЯМ 10. КРИМІНАЛІСТИКА ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Кадук С. В. СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАСОБИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАТУРНИХ КОЛЕКЦІЙ	129
Спасенко К. О. ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО ТА ІНШИХ ОРГАНІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИННИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБІТ З ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ	133

НАПРЯМ 11. ЕКОЛОГІЧНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

Романяк О. М. ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ, ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ..	135
--	-----

Поляруш-Сафроненко С.О. кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін факультету права та лінгвістики

Кононюк П. О. магістрант 2-го року навчання спеціальності «Право» факультету права та лінгвістики

*Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Київська область, Україна*

КОМПЕТЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЕКОЛОГІЧНИХ БІЖЕНЦІВ

Кількість і масштаб стихійних лих та екологічних катастроф постійно зростають, що робить проблему визначення правового статусу осіб, які вимушені мігрувати через екологічні фактори, все більш актуальною. Людей, яких спонукали до міграції зміна клімату та природні лиха, називають екологічними біженцями, екологічними мігрантами, кліматичними мігрантами тощо. Враховуючи спрямованість міграційних потоків до ЄС доцільно проаналізувати його компетенцію у сфері визначення основ правового статусу екологічних біженців

Міграція – це переміщення населення через кордон тих чи інших територій у межах однієї країни (внутрішня міграція) або з однієї країни в іншу (зовнішня міграція) зі зміною назавжди чи на тривалий час постійного місця проживання або з регулярним поверненням до нього [1, с. 641].

Феномен «екологічних біженців» увійшов у публічні дискусії з 1985 р., коли експерт ООН з навколишнього середовища Есамм Ель-Хіннаві визначив цю категорію мігрантів як: «... тих людей, які були змушені залишити своє традиційне середовище існування тимчасово або постійно, через значні екологічні порушення (природні та/або спричинені людьми), що загрожували їхньому існуванню та/або серйозно вплинули на якість їхнього життя» [2]. Ужитий дослідником термін «екологічні біженці» (environmentalrefugees) вважається нами доцільним для подальшого використання.

З огляду на відсутність нормативної бази, яка запровадила б відповідний термін, різні науковці та міжнародні організації у своїх робочих документах, як уже зазначалося, використовують різні найменування для досліджуваної категорії вимушених мігрантів. Також уживаним є термін «кліматичні біженці» (climaterefugees) [3], однак, вважається що він є занадто вузьким, таким що не охоплює всіх факторів, що можуть створити екологічну небезпеку і спонукати людей до міграції.

Правову основу компетенції ЄС у сфері визначення основ статусу екологічних біженців складають положення статті 78 Договору про функціонування ЄС. Відповідно до неї Союз розвиває спільну політику притулку, допоміжного та тимчасового захисту з метою надання належного статусу будь-якому громадянину третьої країни, що потребує міжнародного захисту, і забезпечення дотримання принципу не видворення. Для цього Європейський Парламент та Рада, діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою, ухвалюють заходи щодо спільної європейської системи притулку, що охоплює: уніфікований статус притулку для громадян третіх країн, чинний на території ЄС; однаковий статус допоміжного захисту для громадян третіх країн, які, не отримуючи європейського притулку, потребують міжнародного захисту; спільну систему тимчасового захисту переміщених осіб у випадку масового напливу; спільні процедури надання й позбавлення уніфікованого статусу притулку або допоміжного захисту; критерії та механізми визначення держави-члена, відповідальної за розгляд звернень щодо притулку або допоміжного захисту; стандарти умов прийому осіб, які звернулися з проханням надати притулок або допоміжний захист; партнерство та співробітництво з третіми країнами з метою контролю напливів осіб, що звертаються з проханням надати притулок або допоміжний чи тимчасовий захист [4].

Вказані факти актуалізують вивчення кращої світової практики врегулювання ситуації з екологічними біженцями та пошуку консенсусу з ключових принципів діяльності в цій сфері. Це завдання покликана вирішити оприлюднена в жовтні 2012 р. урядами Швейцарії та Норвегії ініціатива Нансена, названа на честь полярного дослідника початку століття і першого Верховного комісара Ліги Націй у справах біженців [5, с. 3].

У 2016 р. Ініціатива Нансена перетворена на Платформу з питань переміщення населення через катастрофи (Platform on Disaster Displacement). Нині Платформа спрямовує свою діяльність на досягнення консенсусу щодо захисту прав людей, які переміщуються через кордони держав через екологічні лиха і зміну клімату [6, с. 5]. Ця категорія осіб ще навіть не отримала усталеної назви (вживаються терміни «екологічні біженці», «екологічні мігранти», «кліматичні мігранти», «температурні біженці» тощо) і не здобула повсюдного визнання та відповідного правового статусу. Беручи до уваги відсутність єдиного інституційного центру з питань екологічних біженців, ця ініціатива заповнює прогалину і в перспективі може взяти участь у його створенні.

Отже, можна стверджувати, що в праві ЄС усвідомлення проблеми правового статусу екологічних біженців поки що відбувається на рівні обговорення, а можливості захисту осіб, що вимушені були покинути своє постійне місце проживання внаслідок екологічних лих, є доволі обмеженими.

Література:

1. The Environment & Climate Change Updated Version. UNHCR, October 2015. URL: <http://www.unhcr.org/540854f49>.
2. El-Hinnawi, E. Environmental Refugees. United National Environmental Programme. Nairobi, 1985. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/121267>.
3. Tetrick S. Climate Refugees: Establishing Legal Responses and U.S. Policy Possibilities. Scholarly Horizons: University of Minnesota, Morris Undergraduate Journal. 2018. Vol. 5 : Iss. 2. URL: <https://digitalcommons.morris.umn.edu/horizons/vol5/iss2/8>.
4. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями : Верховна Рада України. База «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
5. Platform on Disaster Displacement. Web-sight. URL: <https://disasterdisplacement.org/resources>.
6. Ініціатива Нансена «План щодо захисту людей, переміщених через кордони в результаті стихійних лих і кліматичних змін: Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). URL: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5a7c5ea14>.